

ACC. N:R M. 15341: 1-11.

Landskap: *Halland* Upptecknare: *Ivan Johansson, Vävöbacka*
Härad: *Viske* Berättare: *olika personer; se suppt. bla-
dets baksida!*
Socken: *Vävö* Berättarens yrke: _____
Uppteckningsår: *1961* Född år _____ i _____

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Religiösa inslag i heminvedningen. s. 1-11.

LUF 106.

13/2-61.

Religiösa inslag i heminredningenLUF 106

Luf 106

Broderiarbeten med religiösa motiv, bibelspråk eller färdespråk har varit mycket sällsynta i Värö. Någon sådant enkelt band med texten "Gud beskyddt vårt hem" har funnits i ett eller annat hem. Förmodligen inköptes dessa bander från någon postorderfirma eller i någon butiksaffär i Varberg.

Målade bibel- och färdespråk över dörrar och fönster har ej förekommit i Värö, ej heller som glas målningar i fönstren.

M. 15341:a

Landskap: Halland

Berättare: M. 15341:a

Härad: Tiske

Berättarens yrke: _____

SOVI
QVILL
Socken: Värö

Berättarens adress: _____

Uppteckningsår: 1961

Född år _____ i _____

Upptecknare: Ivar Johanson, Björkebo

Berättare: Fru Alma Andersson,
född år 1884 i Värö

Fru Alma Johanson född 1891 i Busa, Värö

" Astrid Johanson " 1912 " Värö

Fyrkroherde Carl-Gustaf Muhl född 1906 i Botebary

Musikdir. Inga Johnson född 1913 i Malmö

Däremot har det varit tämligen
vanligt att pryda väggar med bibel-
och sänkespråkstavlar i kartongtryck.
Dessa tryck infördes i någon bok- eller
pappershandel i staden. Försålles även av
kringvandrande snallare. Fester bl. a.
"Gud är kärleken", "Herren är min herde".

Tavlor av detta slag förekom och
förekommer ännu i ett flertal hem, till-
hörande såväl statskyrkan som frireligiösa
samfund. Det nu vanligaste trycket av
dessa slag är "Fack min Gud för vad
som varit." (Muhl)

Många ungdomar låta iurarna
sina konfirmationstavlar och hänga
upp på väggen i sitt sovrum. Flåk

utdelats till konfirmanderna i Värö från
år 1958 av kyrkoherde Muhl.

Oljetryck med olika religiösa mo-
tivar var mycket vanliga i alla hem i Värö.
De efterföljde de under 1800-talets förra hälft
handritade "konterbejen" (målade bonader
av Rosenberg i Grästön m. fl. bonadsmålare)
vanliga i de gamla ryggstugorna, där
de uphängdes till prydning under jul-
helgen. Dessa oljetryck hade sin glens-
period från 1870 till 1915. I samband
med en allmän renovering och ombygg-
nad av de äldre bostadshusen på lands-
bygden under 1930-talet och 1940-talet
utlyttes dessa tavlor mot landskaps- och
blomstermotiv eller fotografiska repro-
duktioner.

Motiven på ojetrycken utgjordes i huvudsak av en bildserie över Jesu liv från hans födelse till bortgång. Serien bestod med Jungfru Maria och Martin Luther var vanliga. Ett kärt motiv var även barnens skyddsängel. Enstaka tryck var försedda med text, ibland på danska.

Ojetrycken spriddes i regel av häringsvandrande försäljare. (Se Olona Juhansen, Beca).

Tavlorna placerades dels i storkyggar och dels i hennare och kottar.

Under den period som dessa tavlor spriddes i hennarna i Värö var statskyrkan det förhärskande samfundet. Baptismen sökte slå rot i Värö vid mitten av 1800-talet,

men kvädes redan i sin linda (se Emi-
grationen till U. S. A.) AUF 103.

Fotografier på kyrkan och tjänst-
görande präster blev mycket vanliga i
hemmen i Värö i början av 1900-talet
och förekommer sällt fortfarande.

Bibelkortor okända.

Krusifix och Kristusbilder av gjus
har förekommit blott i några få fall i
högkyrkliga hem.

Särskilda böngallar okända.

De gamla religiösa odalmännen knäböjde
på golvet framför sin sov bädd och
bad sin aftonbön innan de gick till vila.

Familjebibel fanns i de allra flesta hem. Från början av 1800-talet utdelade församlingen ett visst antal biblar till åboarna inom församlingen. Många biblar inköptes även i stadens boklädare. Biblar finns här och var i hemmen som gått i arv från 1700-talet fram tills nu.

Ofta antecknade man på insidan av pärmen när bibeln blev inköpt. Även var det brukligt att anteckna barnens födelseår i bibeln eller något testamente.

Bibeln förvarades antingen på ett bord i stugan eller i ett skåp. På söndagarna lästes det allmänt i bibeln. Men även i vardagslag togs den i bruk. Min moder berättade ofta för mig att

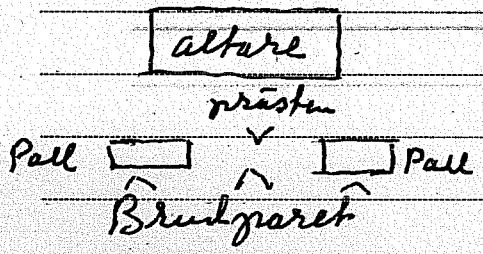
hennes fader hade läst igenom bibeln
tre gånger innan han som var fyllda
10-år. Han fick nämligen stå bredvid
sin moder och läsa ur bibeln medan
hon satt och spann garn för olika
slags vävnader, som sedan försålles på
marknaderna i Varberg eller Göteborg.
(1840-talet).

Altare i hemmen i vardags-
lag har ej förekommit i Värö. Förekom
hvarjest i prästgårderna under äldre tid.
Vid vigsel eller dop ordnas ett tillfälligt altare
i prästgården. Förekommer sällan, då såväl
vigsel som dop numera i regel förriktas
i kyrkan. (Muhl).

Vid vigsel i hemmet ordnade
man med ett särskilt altare. På ett litet avlångt

bord bredde man en vit duk. Ställde

ett par välväxta myrte-träd
på bordet jämte ett par ljus-
stakar och en vas med
blommor. En båg klädd
med lingonris eller annat

grönt före honom i eusstaka fall. Vignelpaller
höorde till ritualen vid vigsel i hemmet.
Dessa pallar var klädda med rött sam-
met. Vignelpallarna fanns i eusstaka par
på äldre gårdar i bygden och gick vanligen
som lån. Kunde även tillverkas strax
före en vigsel - något hem.

Vid dopförrättning i hem-
met ordnade man med ett likadant
altare, prytt med ljus och blommor
(årstidens blommor). Som dopskal använde

man sätter en skål av silver eller
kristallglas.

Bruket av en särskild böneserä
i hemmet är ej känd här på orten.

Vid husförhör i hemmen före-
kommer alltid tända ljus.

Någon enstaka gång tändes man
ljus vid den bortgångnes fotografi på års-
dagen av dödsfallet (Muld)

Som en parentes man här tillägger
att man från mitten av 1950-talet börjat
placera små lykter med ljus på de av-
lidnas gravar på kyrkogården. Ljusen tändes
på Allhelgonadagen, men även på andra
högtidsdagar.

Bruksväxter med bibliska namn
 har sedan länge med förhärlek varit od-
 lade i hemmen. Kristi törnekrona och
 Kristi korsblomma, Betlehemstjärnan,
 Brons stagg och Mose stentavlor på-
 träffas därför i många hem. Orsaken till
 dessa växters särart lag väl i namnens
 anknäpning till bibeln.

Adventsljus och adventstjärnor
 började man använda här i Värö först
 i början av 1940-talet. Denna för orten
 nya sed infördes av handelsresande
 som lockade affärsmännen att upptaga
 försäljning av dessa föremål i sina butiker.
 På ganska kort tid blev även denna sed
 allmänt spridd över hela kommunen.

Adventstjärnorna hängdes upp till den första söndagen i advent och fick sedan hänga kvar till mitten av januari.

Skordmandet av julkrubbor och julbord förekom först i prästgården, klostergården och herrgårdshemmen. Senare i enstaka bondehem. Många bord pryddes även med en kruska. Det förekommit i R:a 50-70 år. Julkrubban stod kvar till långt fram i januari. Sändakt i samband med den är okänd.

Under senare år har julborden utformats till hela landskapet med sjö, skog, gårdar, väderkvarn och el-tåg. Julborden låra vara typiska för västkusten.